

สภาพ และปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 4

นายวิกรม ศาศัตตวงค์กร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ISBN - 974 - 581 - 875 - 5

พ.ศ. 2535

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018633

๐๑๓๔๔๓๖๓

STATE AND PROBLEMS OF PERSONNEL ADMINISTRATION IN ELEMENTARY SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION OFFICE,
EDUCATIONAL REGION FOUR.

Mr. Vigrom Sassawatwongkorn

A thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1992

ISBN 974 - 581 - 875 - 5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สภาพ และปัญหา เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 4.

โดย

นายวิกรม ศาตวัตวงศ์กร

ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ

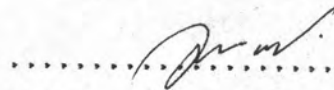
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง ของ
การศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาโทบัณฑิต

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

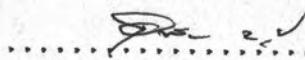
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

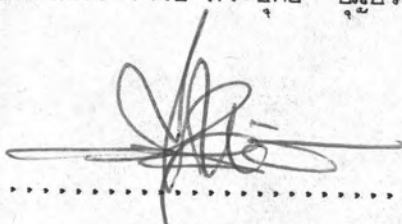
..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉวีนิภา คูปรัตน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วิกรม ศาสตราจารย์ : สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 4 (STATE AND PROBLEMS OF
PERSONNEL ADMINISTRATION IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION
OF THE PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION OFFICE, EDUCATIONAL REGION FOUR)
อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อุทัย บุญประเสริฐ, 160 หน้า. ISBN 974-581-875-5

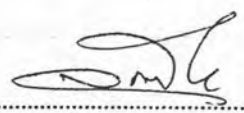
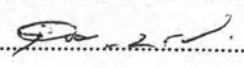
การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบสภาพ และปัญหาของการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 4

ผลการวิจัยพบว่า สภาพ และปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา
เป็นดังนี้

1. สภาพการบริหารงานบุคคล : โรงเรียนประถมศึกษาได้ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงาน
บุคคล ในด้านการพัฒนาบุคคลเป็นอันดับ 1 ด้านการธำรงรักษาบุคคลเป็นอันดับ 2 ด้านการให้บุคคลพ้นจาก
งานเป็นอันดับ 3 และด้านการแสวงหาบุคคลเป็นอันดับ 4

2. ปัญหาในการบริหารงานบุคคล : เป็นปัญหาที่อยู่ในระดับเป็นปัญหามาก เป็นปัญหปานกลาง
และเป็นปัญหาน้อย ปัญหาที่โรงเรียนเห็นว่าสำคัญมากมีเพียงปัญหาเดียว คือ โรงเรียนไม่สามารถกำหนด
คุณวุฒิ/วิชาเอกของครูในโรงเรียนเองได้ และมีปัญหาระดับปานกลาง 5 ปัญหา

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม —

C342426 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION

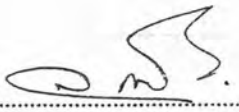
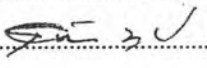
KEY WORD : STATE AND PROBLEMS/ PERSONNEL ADMINISTRATION/ ELEMENTARY SCHOOLS/
EDUCATIONAL REGION FOUR.

VIGROM SASSAWATWONGKORN : STATE AND PROBLEMS OF PERSONNEL
ADMINISTRATION IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE
PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION OFFICE, EDUCATIONAL REGION FOUR. THESIS
ADVISOR : ASSO.PROF. UTHAI BOONPRASERT, Ph.D. 160 PP.
ISBN 974-581-875-5

The purpose of this study was to investigate the states of the
personnel administration in elementary schools under the jurisdiction of the
provincial primary education office, educational region 4.

It was found that personnel administration in elementary schools
emphasized personnel development and personnel maintenance. The problems
concerned were not serious problems. Both school administrators and teachers
indicated that they want to participate in setting up school personnel
qualifications.

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม -

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพ และปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 4. ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายด้วยดี ตั้งแต่บัณฑิตวิทยาลัย ที่ให้ความร่วมมือในการติดต่อประสานงานต่างๆ, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 4 ทั้ง 5 จังหวัด คือ จังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง และระนอง ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ด้วยดี, ภาควิชาบริหารการศึกษา หัวหน้าภาค และ คณะอาจารย์ในภาควิชาบริหารการศึกษา โดยเฉพาะรองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ อาทิ การให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางในการจัดทำ การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและปรับปรุงแก้ไขการใช้ถ้อยคำสำนวนต่างๆ ให้เหมาะสมจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

อนึ่งในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทางบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ให้ทุนในการจัดทำ เพื่อแบ่งเบาภาระของผู้วิจัย เป็นจำนวนเงิน ๑,๘๐๐.๐๐ บาท. ทำให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณ หน่วยงาน และบุคคลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นไว้ ณ โอกาสนี้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีส่วนในการ ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาปรับปรุง การศึกษาของไทยหรือประเทศชาติ โดยส่วนรวมแล้ว ใคร่ขอยกผลดีนั้นให้แก่บุคคลและหน่วยงานดังกล่าว ส่วนข้อบกพร่องต่างๆ ที่มีหรืออาจมีขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรับที่จะปรับปรุงแก้ไขต่อไป

สารบัญ

กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	
ภาษาไทย	ข
ภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	จ
บทที่ 1 บทนำ	
- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
- วัตถุประสงค์ในการวิจัย	3
- ขอบเขตของการวิจัย	3
- คำศัพท์นิยามเฉพาะที่ใช้ในการวิจัยนี้	3
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
- วิธีดำเนินการวิจัย	5
- ลำดับขั้นตอนในการเสนอข้อมูล	6
บทที่ 2 หลักการ ทฤษฎี แนวคิดพื้นฐาน และกรอบของแนวคิดในการวิจัย	
- ความเป็นมาและขอบข่ายของงานบริหารงานบุคคล	7
- งานบริหารบุคคลของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	12
- หลัก และแนวคิดในการบริหารงานบุคคล	15
ก. หลักการทั่วไป	15
- การแสวงหาบุคคล	16
- การธำรงรักษาบุคคล	27
- การพัฒนาบุคคล	37
- การให้บุคคลพ้นจากงาน	40
ข. กรอบแนวคิดในการวิจัย	48

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

- วัตถุประสงค์ 53
- วิธีดำเนินการวิจัย 53
- แหล่งข้อมูลที่จะทำการวิจัย 53
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 57
- ลักษณะเครื่องมือ 59
- การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ 59
- การเก็บรวบรวมข้อมูล 60
- การวิเคราะห์ข้อมูล 61

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

- สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 63
- ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา
เป็นรายข้อ 67
- ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา
ตามขอบข่ายงานบริหารบุคคล 95
- ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา
จำแนกตามรายจังหวัด 101
- ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา
จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 113
- ผลการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน
ประถมศึกษา 117

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

- วัตถุประสงค์ของการวิจัย 120
- สรุปผลการวิจัย 120
- อภิปรายผลการวิจัย 121
- ข้อเสนอแนะ 123

บรรณานุกรม 125

ภาคผนวก

- ตัวอย่างเครื่องมือ 129

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	แสดงจำนวนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 4 ทั้งหมด และจำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	54
ตารางที่ 2	แสดงจำนวนผู้บริหารโรงเรียน และครูสายผู้สอน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นรายจังหวัด	57
ตารางที่ 3	แสดงจำนวนข้อของเครื่องมือ ตามประเด็นกรอบของแนวความคิดในการวิจัย และสัดส่วนน้ำหนักของเครื่องมือ	58
ตารางที่ 4	แสดงจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามตำแหน่งสายงาน และวุฒิการศึกษา	64
ตารางที่ 5	แสดงจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามอายุราชการ จำแนกเป็นผู้บริหาร และครูผู้สอน	65
ตารางที่ 6	แสดงจำนวนผู้ที่มีประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมกับการบริหารงานบุคคล	66
ตารางที่ 7	แสดงระดับการปฏิบัติ และคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละระดับ จำแนกตามกลุ่มผู้บริหาร และครูผู้สอน	67
ตารางที่ 8	แสดงร้อยละของสภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษาตามขอบข่ายงานบริหารบุคคลจำแนกเป็นสายผู้บริหาร และสายผู้สอน	95
ตารางที่ 9	แสดงคำร้อยละของระดับการดำเนินการในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน และในส่วนของโรงเรียนที่ได้ดำเนินการ โดยจำแนกตามขอบข่ายงานบริหารบุคคล	96
ตารางที่ 10	แสดงร้อยละของสาเหตุของที่โรงเรียนไม่ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล จำแนกตามขอบข่ายงานบริหารบุคคล	98
ตารางที่ 11	แสดงจำนวนและคำร้อยละของรายการปฏิบัติของโรงเรียน นอกเหนือจากที่กำหนดในแบบสอบถาม	99

ตารางที่ 11 แสดงรายการปฏิบัติของโรงเรียน นอกเหนือจากที่กำหนดในแบบ
 สอบถาม ตามที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้ระบุในแบบสอบถาม 99

ตารางที่ 12 แสดงสภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามขอบข่ายงาน
 บริหารบุคคล เป็นร้อยละ 104

ตารางที่ 13 แสดงแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ในลักษณะ
 อื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่กำหนดในแบบสอบถาม ของโรงเรียนประถม
 ศึกษ จังหวัด ภูเก็ต 105

ตารางที่ 14 แสดงสภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา จำแนกตามขอบข่ายงาน
 บริหารบุคคล เป็นร้อยละ 106

ตารางที่ 15 แสดงแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ในลักษณะ
 อื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่กำหนดในแบบสอบถาม ของโรงเรียนประถม
 ศึกษ จังหวัด พังงา 107

ตารางที่ 16 แสดงสภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ จำแนกตามขอบข่ายงาน
 บริหารบุคคล เป็นร้อยละ 109

ตารางที่ 17 แสดงแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ในลักษณะ
 อื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่กำหนดในแบบสอบถาม ของโรงเรียนประถม
 ศึกษ จังหวัด กระบี่ 110

ตารางที่ 18 แสดงสภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำแนกตามขอบข่ายงาน
 บริหารบุคคล เป็นร้อยละ 112

ตารางที่ 19 แสดงแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ในลักษณะ
 อื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่กำหนดในแบบสอบถาม ของโรงเรียนประถม
 ศึกษ จังหวัด ตรัง 113

ตารางที่ 20 แสดงสภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระนอง จำแนกตามขอบข่ายงาน
 บริหารบุคคล เป็นร้อยละ 115